

Qeveria e Malit të Zi ka paralajmëruar se do të merret me zgjidhjen e çështjeve juridiko-pronësore të ndërmarrjes në falimentim “Bajo Sekuliq”

Inicimi i prodhimit në Kriporen e Ulqinit nuk është i mundshëm

Importi mesatar vjetor i kripës që nga viti 2013 vlen mbi një milion euro. Importet rekord u regjistruan në vitin 2019, kur u importua kripë me vlerë 1,311,581 euro.

Autorët: Ivana Terziq/Lidija Roganoviq

Kriporja „Bajo Sekuliq“ në Ulqin është e sigurt se nuk do të prodhojë kripë as këtë vit, që do të thotë se do të importojë kripë me vlerë më shumë se një milion euro në tregun malazez, gjë që ndodhi në pesë vitet e mëparshme. Rifillimi i prodhimit do të kishte rëndësi të shumëfishtë. Me këtë do të ruhej ekosistemi që po priset me shkatërrimin e fabrikës dhe infrastrukturës së saj, gjë që ndikon drejtpërdrejt në uljen e numrit të zogjve që vizitojnë vendin. Qeveria lokale do të përfitonte gjithashtu nga rifillimi i prodhimit të kripës, sepse do të krijonte vende të reja të punës dhe do të zvogëlonte importin e kripës. Krahas kapaciteteve prodhuese që ka Kriporja, në planin afatgjatë, skenari më ambicioz do të përfshinte edhe eksportin në formën e produkteve të reja të tilla, si p.sh. „lulja e kripës“.

Foto: Peđa Perović

This project was funded, in part, through a U.S. Embassy grant. The opinions, findings, and conclusions or recommendations expressed herein are those of the author(s) and do not necessarily reflect those of the Department of State.

Ovaj projekat je dijelom finansirala Ambasada SAD u Podgorici. Mišljenja, nalazi, zaključci ili preporuke koji su ovdje izneseni su stav autora i ne odražavaju nužno stav Stejt dipartmenta/Vlade SAD.

Sipas të dhënave të Monstatit, Mali i Zi në vitin 2013 deri në vitin (grumbullimi i fundit i kripës) deri në vitin 2019 ka importuar mesatarisht në vit kripë në shumën

1,084,011 euro. Kjo është dukshëm më shumë sesa mesatarja e regjistruar nga viti 2005 deri më 2013, kur ishte 640,000 euro.

Përfaqësuesit e qeverisë së re malazeze vizituan zonën e Kripores që në muajin e parë të mandatit të tyre, duke dashur të tregojnë se sa e rëndësishme është ajo zonë për pushtetin ekzekutiv.

Megjithatë, ata mendojnë se nuk ka kohë të mjaftueshme që prodhimi i kripës të fillojë deri këtë verë. Ky vlerësim konfirmohet edhe nga ekspertët vendas, të cilët thonë se për të filluar prodhimin është e domosdoshme përgatitja e terrenit, që do zgjaste më shumë se nëntë muaj.

Studimet e deritanishme kanë treguar se vlera ekonomike në nivel vjetor e Kripores është mbi pesë milionë euro.

Kriporja e Ulqinit „Bajo Sekuliq“ është një nga ndërmarrjen më të vjetra në Mal të Zi, e cila shtrihet në një sipërfaqe prej 14.5 kilometra katrorë. Për sa i përket sipërfaqes, bën pjesë ndër dhjetë më të mëdhatë në Mesdhe. Basenet më të vjetra të kripës u ndërtuan nga viti 1926 deri më 1934, ndërsa Kriporja u projektua për të prodhuar 30 mijë tonë kripë. Në atë zonë janë regjistruar rreth 250 specie zogjsh, që është më shumë se gjysma e specieve që vizitojnë rregullisht vendet e Bashkimit Evropian, ndërsa 70 për qind të regjistruara në territorin e Malit të Zi. Nga të gjitha këto specie, 60 janë vizitorë të shpeshtë, 69 të rrallë, kurse 46 vizitorë të përkohshëm të Kripores së Ulqinit. Me vlerë të veçantë janë speciet kryesore - flamingo, por edhe pelikani kaçurrel.

This project was funded, in part, through a U.S. Embassy grant. The opinions, findings, and conclusions or recommendations expressed herein are those of the author(s) and do not necessarily reflect those of the Department of State.

Ovaj projekat je dijelom finansirala Ambasada SAD u Podgorici. Mišljenja, nalazi, zaključci ili preporuke koji su ovdje izneseni su stav autora i ne odražavaju nužno stav Stejt dipartmenta/Vlade SAD.

Foto: Peđa Perović

Studimet tregojnë se për shkak të menaxhimit joadekuat të regjimit të ujit, biodiversiteti është përkeqësuar. Studimi i kryer për nevojat e Qendrës për Mbrojtjen dhe Studimin e Zogjve tregon se ndërsa më herët ishin regjistruar 55 fole, gjatë vitit 2017 ishin regjistruar 55 fole. Është më se e qartë se ka zvogëlim të zogjve individualë që e shfrytëzojnë këtë zonë për ushqim dhe pushim gjatë pranverës, vjeshtës, dimrit dhe migrimeve.

Në të njëjtin studim “Analiza e sfidave ligjore dhe institucionale në procesin e integritetit në BE dhe mbyllja e kapitullit 27” theksohet rënia e frekuentimit të flamingove viteve të fundit.

Sipas studimit të rastit, të kryer nga MANS-i, mbyllja e fabrikës dhe mos mirëmbajtja e infrastrukturës që po shkatërrohet, rezultuan në pamundësinë e menaxhimit adekuat të ujërave, gjë që ka për pasojë ndikimin negativ në ekosistem, i cili, ndër të tjera, rezulton me mungesë të ushqimit për shpezë.

This project was funded, in part, through a U.S. Embassy grant. The opinions, findings, and conclusions or recommendations expressed herein are those of the author(s) and do not necessarily reflect those of the Department of State.

Ovaj projekat je dijelom finansirala Ambasada SAD u Podgorici. Mišljenja, nalazi, zaključci ili preporuke koji su ovdje izneseni su stav autora i ne odražavaju nužno stav Stejt dipartmenta/Vlade SAD.

Në Ministrinë e Ekologjisë së Qeverisë së Malit të Zi besojnë se rifillimi i punës së Kripores dhe valorizimi i saj i qëndrueshëm do të sillnin përfitime për Malin e Zi, posaçërisht Komunës së Ulqinit dhe qytetarëve të saj.

Por pushteti lokal në Ulqin, referuar përgjigjeve të Ministrisë së Ekologjisë, tashmë i ka humbur afatet për të krijuar një ndërmarrje që do të menaxhojë Kriporen, në bazë të vendimit për shpalljen e Kripores të mirë natyrore.

Kriporja është shpallur zonë e mbrojtur në nivelin kombëtar në qershor 2019 dhe sipas Ministrisë, komuna e Ulqinit është dashur që deri më 1 korrik 2020 të themelonte ndërmarrjen për menaxhimin e saj, gjë që nuk e ka bërë.

Sipas vlerësimeve të tyre, fillimin e prodhimit të kripës për momentin e pengojnë sidomos marrëdhëniet e pazgjidhura pronësore-juridike në zonën e Kripores, prandaj konsiderojnë se është e domosdoshme që të zgjidhet sa më parë ky problem.

- Për fat të keq, nuk besojmë se është e mundur t'i përgatisim të gjitha aktivitetet e domosdoshme dhe të përfundojmë procesin deri në fillim të sezonit të verës – theksohet në përgjigjet që kemi marrë nga Qeveria e Malit të Zi, e cila premtonte se do ta shikojë me përparësi zgjidhjen e marrëdhënieve pronësore në Kripore.

Kriporja “Bajo Sekuliq” u privatizua në vitin 2003, në vitin 2005 në këtë kompani u shpall falimentimi, kurse prodhimi i kripës është ndaluar në vitin 2013.

Plani i pronarëve të rinj për të ndërtuar kompleks turistik në zonën e Kripores u ndalua nga aktivistët e OJQ-ve, të mbështetur nga ambasadorja e atëhershme e Republikës së Gjermanisë, Gudrun Steinacker, e cila arriti ta vendosë çështjen e Kripores në mesin e çështjeve prioritare në bisedimet për anëtarësimin e Malit të Zi në BE.

Pasi u shpall zonë e mbrojtur, Kriporja u përfshi në listën Ramsar të njëjtin vit.

This project was funded, in part, through a U.S. Embassy grant. The opinions, findings, and conclusions or recommendations expressed herein are those of the author(s) and do not necessarily reflect those of the Department of State.

Ovaj projekat je dijelom finansirala Ambasada SAD u Podgorici. Mišljenja, nalazi, zaključci ili preporuke koji su ovdje izneseni su stav autora i ne odražavaju nužno stav Stejt dipartmenta/Vlade SAD.

TRE MODELE TË ZHVILLIMIT TË KRIPORES

Në rrugën e rinisjes së prodhimit në Kripore, është e domosdoshme të ndërmerren edhe disa hapa, ka treguar ky hulumtim.

Në pritje të shpalljes të Kripores së Ulqinit si e mirë natyrore e mbrojtur, nga ekspertët evropianë është kryer “Studimi i mbrojtjes së Kripores së Ulqinit”, në të cilin janë adresuar të gjitha çështjet me rëndësi për këtë lokalitet.

Në Studim është përgatitur analiza fillestare e investimeve të nevojshme dhe shpenzimeve rrjedhëse të mirëmbajtjes së zonës për dy mundësitë (opsionet), njëra prej të cilave ka tre skenarë që përfshijnë edhe mundësinë që Kriporja të funksionojë edhe si zonë e mbrojtur.

Opsioni 1: Revitalizimi i prodhimit të kripës me 3 nën-skenarë të përpunuar:

Skenari 1.1: Produkti bazë është **kripa për rrugët** në vëllimin e prodhimit siç ka qenë deri në vitin 2013 (17,000 tonë). Investimi fillestar vlerësohet në shtatë milionë euro, me koston vjetore të menaxhimit 1.15 milion euro. Numri i nevojshëm i të punësuarve për prodhimin e kripës është 46, numri i të punësuarve për menaxhimin e zonës së mbrojtur është nëntë, ndërsa është parashikuar që është e nevojshme të punësohen 168 punëtorë sezonalë. Kjo domethënë se gjithsej 223 persona do të angazhoheshin në rast të zgjedhjes së këtij opsioni.

Studimi ka vlerësuar se ky opsion nuk është fitimprurës, sepse çmimi i këtij lloji të kripës është jashtëzakonisht i ulët në treg, kërkesa për produktin është e ndryshueshme, mundësinë e distribuimit në treg duhet të shikohet, ndërsa nevojitet të prodhohen dhe shiten sasi të mëdha të kripës. Shpenzimet e investimit fillestar janë shumë të larta.

Skenari 1.2: Avancimi në prodhimin e **kripës për ushqim** me një rafineri kripe, për prodhimin vjetor prej 25,000 tonelata kripë ushqimore, e cila e tejkalon kapacitetin e Kripores në 10 vitet e fundit të funksionimit. Investimi fillestar

This project was funded, in part, through a U.S. Embassy grant. The opinions, findings, and conclusions or recommendations expressed herein are those of the author(s) and do not necessarily reflect those of the Department of State.

Ovaj projekat je dijelom finansirala Ambasada SAD u Podgorici. Mišljenja, nalazi, zaključci ili preporuke koji su ovdje izneseni su stav autora i ne odražavaju nužno stav Stejt dipartmenta/Vlade SAD.

vlerësohet në 10.5 milionë euro, me koston vjetore të menaxhimit prej 1.35 milion. Numri i nevojshëm i të punësuarve për prodhimin e kripës është 61, numri i të punësuarve për menaxhimin e zonës së mbrojtur është nëntë, ndërsa parashikohet që nevojiten të punësohen 168 punëtorë sezonalë. Kjo do të thotë se gjithsej 238 persona do të angazhoheshin në rast të zgjedhjes së këtij opsioni.

Studimi ka vlerësuar fitimin deri në 150,000 euro, si dhe që në një të ardhme të afërt, fitimi nga vizitat mund të arrijnë prej 175,000 deri në 350,000 euro në vit. Teky opsion theksohet veçanërisht çështja e mundësisë së shitjes së një sasive të madhe të kripës ushqimore në një treg të ngopur.

Skenari 1.3: Prodhimi i sasive të vogla të kripës në një zonë të kufizuar, me një fokus në një **produkt të ri kripe, të ashtuquajturin “Lulja e kripës”** (megjithëse edhe pjesa e mbetur e zonës do të duhej të restaurohet në mënyrë që të përmbushë kërkesat e ruajtjes së biodiversitetit përmes rregullimit të regjimit të ujit). Investimi fillestar vlerësohet në katër milionë euro, me një kosto vjetore menaxhimi prej 500,000 euro. Numri i punonjësve të kërkuar është 21, ndërsa numri i punonjësve për menaxhimin e zonës së mbrojtur është nëntë dhe është planifikuar që të angazhohen 30 punëtorë sezonalë. Kjo bën që të angazhohen gjithsej 60 persona në rast të zgjedhjes së këtij opsioni.

Studimi ka vlerësuar fitimin deri në 70,000 euro, si dhe që në të ardhmen e afërt, fitimi nga vizitat mund të arrijë prej 175,000 deri në 350,000 euro në vit. Sistemi për vizitorët mund të përfshijë suvenire të veçanta dhe produkte të fabrikës së kripës, me një ofertë të veçantë të “lules së kripës”, e cila mund të shitet në tregun evropian, ndërsa numri i vizitorëve në zonë do të rritej gradualisht.

Opsioni 2: Menaxhimi i zonës si e mbrojtur me prodhimin e kripës në një zonë rreptësisht të kufizuar, vetëm për qëllime promovuese dhe arsimore.

Investimi fillestar vlerësohet në tre milionë euro, me një kosto vjetore menaxhimi prej 600,000 euro. Numri i të punësuarve për prodhimin e kripës është 16, numri i të punësuarve për menaxhimin e zonës së mbrojtur është 11, ndërsa parashikohet

This project was funded, in part, through a U.S. Embassy grant. The opinions, findings, and conclusions or recommendations expressed herein are those of the author(s) and do not necessarily reflect those of the Department of State.

Ovaj projekat je dijelom finansirala Ambasada SAD u Podgorici. Mišljenja, nalazi, zaključci ili preporuke koji su ovdje izneseni su stav autora i ne odražavaju nužno stav Stejt dipartmenta/Vlade SAD.

që është e nevojshme të angazhohen 20 punëtorë sezonalë. Kjo bën që gjithsej të angazhohen 47 persona në rast të zgjedhjes së këtij opsioni.

Studimi ka vlerësuar një fitim deri në 70,000 euro, si dhe që në të ardhmen e afërt, fitimi nga vizitat mund të arrijë prej 175,000 deri 350,000 euro në vit.

IMPORTI

Sipas të dhënave të Monstatit, nga viti 2005 deri në vitin 2019 është importuar kripë me një vlerë prej 12,707,106 euro. Kjo do të thotë se mesatarja vjetore e importit të kripës është 847,140 euro. Të dhënat tregojnë se importi i kripës po rritet nga viti në vit. Më i ulët ishte në vitin 2005 - në vlerën 364,436 euro dhe më i lartë në vitin 2019 - 1,311,581 euro.

Nga grumbullimi i fundit i kripës në vitin 2013, deri në vitin 2019, është importuar kripë në vlerën 7,588,082 euro, ose mesatarisht 1,084,011 euro në vit.

Nga viti 2015 deri në 2019, vlera e importit vjetor të kripës e tejkalon një milion euro.

NGA KËNDVËSHTRIMI I PUNËTORËVE

Sipas ish-shefit të sektorit të përgjithshëm, financiar dhe tregtar në Kriporen e Ulqinit "Bajo Sekuliq", Sasha Mitroviq, në vitin e parë, do të duheshin më shumë se 1.5 milion euro për t'i kthyer terrenet e Kripores në gjendjen para vitit 2013 dhe të mundësojmë prodhimin.

This project was funded, in part, through a U.S. Embassy grant. The opinions, findings, and conclusions or recommendations expressed herein are those of the author(s) and do not necessarily reflect those of the Department of State.

Ovaj projekat je dijelom finansirala Ambasada SAD u Podgorici. Mišljenja, nalazi, zaključci ili preporuke koji su ovdje izneseni su stav autora i ne odražavaju nužno stav Stejt dipartmenta/Vlade SAD.

Foto: Peđa Perović

Shpenzimet fillestare, sipas tij, përfshijnë blerjen e disa makinerive (ekskavatorë) që janë të domosdoshëm për punën në terren dhe për kostot e mëvonshme për të mbuluar punën dhe materialin (dërrasat).

- Në bazë të një studimi të bërë nga ne ish-punonjësit e Kripores tre vjet më parë, në atë kohë nevojiteshin rreth 1.3 milion euro dhe një periudhë kohore prej gjashtë deri në nëntë muaj. Sot duhen të së paku 30 për qind më shumë para dhe disa muaj më shumë, sepse terrenet janë shkatërruar edhe më shumë – vlerëson Mitroviq.

Ai beson se aktiviteti kryesor në vitin e para apo dy vitet e para do të ishte vetëm aftësimi i terrenit, sepse, siç shpjegon ai, nga disa liqene në të cilët qarkullonte uji i detit, për shkak të mospunës është krijuar një liqen etj.

This project was funded, in part, through a U.S. Embassy grant. The opinions, findings, and conclusions or recommendations expressed herein are those of the author(s) and do not necessarily reflect those of the Department of State.

Ovaj projekat je dijelom finansirala Ambasada SAD u Podgorici. Mišljenja, nalazi, zaključci ili preporuke koji su ovdje izneseni su stav autora i ne odražavaju nužno stav Stejt dipartmenta/Vlade SAD.

- Sipas studimit tonë, do të ishte e nevojshme që gjashtë deri në nëntë muajt e ardhshëm të punësojmë tetë pompistë dhe pesë persona që kujdesen për ujin, tre deri në katër brigadierë si punëtorë të përhershëm. Vlerësimi im është se nevojitet të angazhohen edhe rreth 30 punëtorë fizikë (sezonalë), të cilët do të punonin në terren nën praninë e përhershme të një ose më shumë teknologëve tanë me përvojë dhe disa brigadierëve - shpjegon Mitrovic.

Me një staf të tillë, ai beson se puna mund të organizohet në dy turne kur lejojnë kushtet atmosferike.

Duke folur për rëndësinë e Kripores për Ulqinin, ai thekson se në të kaluarën ishte krenari jo vetëm e atij qyteti por e tërë Malit të Zi.

- Solana ishte brend i këtij qyteti, në hyrje të Ulqinit qëndronte për një kohë të gjatë tabela me tekstin MIRË SE VINI NË QYTETIN E KRIPES. Brezat e bashkëqytetarëve tanë u arsimuan me ndihmën e Kripores - kujton Mitrovic.

Sipas tij, në fillim të viteve '90 ishin të punësuar 450 njerëz, që do të thotë se Kriporja ushqente po aq familje. Ai gjithashtu thekson rëndësinë e Kripores si një habitat i madh për zogjtë dhe vlerëson se ky lloj turizmi po zhvillohet me të madhe në botë.

- Gjithashtu, balta mjekësore nga Kriporja mund të shfrytëzohet për qëllime mjekësore - shton Mitrovic.

Janjusheviq: E paguajmë shtrenjtë kripën e Himalajeve, ndërsa kriporja jonë po shkatërrohet

Drejtoresha ekzekutive e Qendrës për Mbrojtjen dhe Studimin e Zogjve, Jovana Janjusheviq, thekson se kthimi i prodhimit të kripës jo vetëm që do t'u ndihmonte zogjve, por edhe punëtorëve të keqtrajtuar, ekonomisë lokale dhe krenarisë kombëtare.

This project was funded, in part, through a U.S. Embassy grant. The opinions, findings, and conclusions or recommendations expressed herein are those of the author(s) and do not necessarily reflect those of the Department of State.

Ovaj projekat je dijelom finansirala Ambasada SAD u Podgorici. Mišljenja, nalazi, zaključci ili preporuke koji su ovdje izneseni su stav autora i ne odražavaju nužno stav Stejt dipartmenta/Vlade SAD.

- Është ironike që sot e paguajmë shtrenjtë kripën e Himalajeve ose çdo lloj tjetër kripe në treg, ndërsa kriporja jonë praktikisht po shkatërrohet, ndërsa ja kohës së fundit edhe po shpuplohet deri në vidën e fundit, e zhveshur dhe e përçudnuar si në luftë - theksoi ajo.

Foto: Peda Perović

Ajo konsideron se duhet të merret si model habitati i ngjashëm me Kriporen e Ulqinit në rajon. Shembull i mirë, siç vlerëson, është Kriporja Nin në Kroaci, kurse posaçërisht nënvizon Kriporen Shkocijanski zatok në Slloveni, e cila nuk ka prodhim, por, siç thekson ajo, është e qëndrueshme falë ndihmës së projekteve të BE-së dhe një ekipi cilësor të njerëzve.

Pavarësisht nga situata aktuale, e cila nuk lë shteg për shumë optimizëm, ajo shpreson që stafi profesional për menaxhimin e Kripores do të sigurohet.

This project was funded, in part, through a U.S. Embassy grant. The opinions, findings, and conclusions or recommendations expressed herein are those of the author(s) and do not necessarily reflect those of the Department of State.

Ovaj projekat je dijelom finansirala Ambasada SAD u Podgorici. Mišljenja, nalazi, zaključci ili preporuke koji su ovdje izneseni su stav autora i ne odražavaju nužno stav Stejt dipartmenta/Vlade SAD.

- Ne presim që menaxheri i ardhshëm të angazhohet së shpejti nga Ambasada e Gjermanisë, e cila ofroi ndihmë në gjetjen e stafit cilësor për këtë pozitë, sepse Kriporja aktualisht është në një gjendje të tillë që nuk duhet të eksperimentojmë me stafin politik, i cili mbase mund të ketë vullnet por jo njohuritë dhe përvojën e nevojshme – ka vënë në dukje Janjusheviq.

PRONËSIA

Sipas studimit “Kriporja e Ulqinit - Analiza e sfidave ligjore dhe institucionale në procesin e integritetit në BE dhe mbylljen e Kapitullit 27”, përgjigjja në pyetjen e pronësisë së çdo pasurie të paluajtshme merret me një shikim të thjeshtë në kadastrën e pasurive të paluajtshme 25.

- Kështu që vijmë deri te të dhënat që patundshmëritë të cilat përfshihen në kufijtë e Parkut të Natyrës „Kriporja Ulqinit”, parcela kadastrale (PK) 30/3 e regjistruar në Fletën Poseduese (FP) numër 3, Zona Kadastrale (ZK) Fusha e Ulqinit gjendet në pronësi të shtetit të Malit të Zi, ndërsa të drejtën e disponimit e ka Komuna e Ulqinit, PK 364, 376, 377 dhe 404/2 në të njëjtën ZK, të regjistruara në FP 271, gjenden në pronësi të Malit të Zi, ashtu që në ZK 363 dhe 404/2 të drejtën e shfrytëzimit e kanë Të Mirat Detare, kurse për ZK 376 dhe 377 ekziston shënimi i të drejtës zyrtare të CEDIS-it (Sistemi Malazez i Elektroshtetërisë) – theksohet në studim.

Në anën tjetër, për PK numër 30/2, 358, 359, 360, 362, 363/1, 363/2, 395, 396, 397, 398, 399, 400, 401, 402, 403, 404/1, 405, 406, 407 dhe 410, të regjistruara në FP 182, ZK Fusha e Ulqinit dhe PK numër 1242/2 dhe 1270, të regjistruara në FP numër 98, ZK Zogaj, nuk ka të dhëna mbi pronarin, ndërsa si shfrytëzues në masën 1/1 është e regjistruar OP Kriporja „Bajo Sekuliq”, dhe i regjistruar shënimi i procedurës së falimentimit 26.

FABRIKA E KRIPËS DHE FALIMENTIMI

This project was funded, in part, through a U.S. Embassy grant. The opinions, findings, and conclusions or recommendations expressed herein are those of the author(s) and do not necessarily reflect those of the Department of State.

Ovaj projekat je dijelom finansirala Ambasada SAD u Podgorici. Mišljenja, nalazi, zaključci ili preporuke koji su ovdje izneseni su stav autora i ne odražavaju nužno stav Stejt dipartmenta/Vlade SAD.

Vlera e Kripores së Ulqinit në vitin 2000 është vlerësuar në 110.3 milionë marka gjermane në atë kohë, e cila korrespondon me vlerën rreth 55 milionë euro, tregon studimi i rastit që është kryer nga MANS-i.

Plani i privatizimit të Kripores për vitin 2000 dhe 2001 parashikohej të bëhej përmes dy metodave: privatizimit masiv me vauçerë dhe shitjes së aksioneve në treg, e ashtuquajtura “batch sale”.

Gjithsej 59.28 për qind e kapitalit ishte përcaktuar për privatizimin masiv me vauçerë, 10.43 për qind e aksioneve u takoi punëtorëve, kurse 35.83 për qind e kapitalit ishte planifikuar për shitje përmes metodës “batch sale”.

Deri në vitin 2003 u shitën 59.37 për qind e kapitalit të Kripores së Ulqinit. Në vitet 2003 dhe 2004 ishte planifikuar të privatizohet pjesa e mbetur prej 40.63 për qind e kapitalit të Kripores përmes kërkimit të një partneri strategjik.

Atë vit kishte interesim nga një partner i huaj për privatizimin e Kripores, por organet e menaxhimit nuk e kryen rritjen e kapitalit fillestar, sepse fondet investuese të privatizimit ishin kundër kësaj.

Në Kriporen “Bajo Sekuliq” SHA u shpall falimentimi në vitin 2005, kur Fondi i Privatizimit “Eurofond” zotëronte 33.87 për qind të kapitalit të përgjithshëm në Kripore, kurse Fondi i Privatizimit “Moneta” 34.67 për qind të kapitalit.

Atë vit, kapitali i ndërmarrjes u zvogëluar për 22.6 milionë për shkak të harmonizimit të regjistrimit kontabël dhe vlerës faktike të kapitalit, kështu që ai u përcaktua në rreth 31.2 milionë euro.

Gjendja financiare e ndërmarrjes është përkeqësuar ndjeshëm që nga viti 2005. Kompania, e cila deri në momentin e futjes së falimentimit punonte pothuajse pa humbje, u gremis në humbje të pambuluara në vlerë 7.9 milionë euro në fund të vitit 2013, konkudohet në studimin e rastit të kryer nga MANS-i.

This project was funded, in part, through a U.S. Embassy grant. The opinions, findings, and conclusions or recommendations expressed herein are those of the author(s) and do not necessarily reflect those of the Department of State.

Ovaj projekat je dijelom finansirala Ambasada SAD u Podgorici. Mišljenja, nalazi, zaključci ili preporuke koji su ovdje izneseni su stav autora i ne odražavaju nužno stav Stejt dipartmenta/Vlade SAD.

Foto: Pegja Peroviq

SHPENZIMI VJETOR I KRIPËS PËR USHQIM

Sipas studimit të kryer nga Millosh Vukoviq për nevojat e Qendrës për Studimin dhe Vëzhgimin e Zogjve, thuhet se këtë vit konsumi i banorëve të Malit të Zi është i papërfillshëm në krahasim me kapacitetin prodhues të Kripores së Ulqinit, i cili vlerësohet në 25,000 tonelata, si dhe që potenciali më i madh i konsumit vjen nga turistët.

Për analizë janë shfrytëzuar të dhënat e MONSTAT-it mbi numrin e banorëve në Mal të Zi në vitin 2019, vlerësimet për konsumin janë bërë në bazë të rekomandimeve të OBSH-së së vitit 2013, të cilat përcaktojnë kufirin e sipërm të konsumit ditor të kripës në ushqimin e të rriturve prej 5g në ditë dhe për fëmijët nën 2g/në ditë, si dhe çmimin e një kilogrami të kripës në shitjen me pakicë.

This project was funded, in part, through a U.S. Embassy grant. The opinions, findings, and conclusions or recommendations expressed herein are those of the author(s) and do not necessarily reflect those of the Department of State.

Ovaj projekat je dijelom finansirala Ambasada SAD u Podgorici. Mišljenja, nalazi, zaključci ili preporuke koji su ovdje izneseni su stav autora i ne odražavaju nužno stav Stejt dipartmenta/Vlade SAD.

Popullsia e Malit të Zi konsumon 1,013 ton kripë në vit, e cila kap vlerën 405,245 euro.

- Konsumi tjetër i kripës lidhet me kripën për rrugë, sasia e së cilës nuk mund të llogaritet – theksohet në studim.

Për qëllimet e vlerësimit të nevojave vjetore të kripës për turistët që kalojnë natën në Malin e Zi janë shfrytëzuar të dhënat e MONSTAT-it mbi numrin e fjetjeve të turistëve, supozimi se të gjithë konsumojnë 5 gramë kripë në ditë, si dhe çmimi i një kilogrami kripë në shitjen me pakicë.

Sipas analizës së këtyre të dhënave, rezultati tregon se për nevojat e turistëve janë shpenzuar 23,598 tonë kripë me vlerë 9,439,144 euro.

KONFLIKTI I QETË NË MES TË ADMINISTRATËS SË FALIMENTIMIT DHE PUNËTORËVE

Ish-udhëheqësi i Kripores, Sasha Mitroviq, pohon se pengesa më e madhe për fillimin e prodhimit në atë kompani është administrata e falimentimit, duke e akuzuar atë për mbrojtjen e interesave të pronarit shumicë - Eurofondit.

- Në dy vitet e fundit, pronari shumicë në koordinim me administratën e falimentimit, u prezantua si pronar edhe i pronës dhe aktualisht po zhvillohet një betejë para Këshillit të Privatizimit lidhur me pyetjen se nëse pronari shumicë (FIM Eurofond) ka paguar kompensim të drejtë për tokën e Kripores. Kjo është edhe arsyeja pse administrata e falimentimit ndaloi shitjen e Kripores, e cila sipas ligjit duhej të zbatohet dhe t'u paguajë borxhin kreditorëve (punëtorëve, furnitorëve dhe shtetit) – thekson Mitroviq, duke kujtuar se plani i pronarit shumicë është ndërtimi i një kompleksi turistik me një vend (port) ankorim për 54 lidhje në vendin ku graviton Kriporja drejt Port Milenës, kurse në prapavijë të saj të ndërtojë disa hotele të tipit kondo.

This project was funded, in part, through a U.S. Embassy grant. The opinions, findings, and conclusions or recommendations expressed herein are those of the author(s) and do not necessarily reflect those of the Department of State.

Ovaj projekat je dijelom finansirala Ambasada SAD u Podgorici. Mišljenja, nalazi, zaključci ili preporuke koji su ovdje izneseni su stav autora i ne odražavaju nužno stav Stejt dipartmenta/Vlade SAD.

Në anën tjetër, administratori i falimentimit të Kripores “Bajo Sekuliq”, Zharko Ostojiq, pretendon se nuk ka interes për të vazhduar prodhimin e kripës. Ai përkujton se në procedurën e falimentimit deri tani janë bërë 15 thirrje publike për shitjen e pronës së Kripores, të cilat kanë përfunduar pa sukses, me përjashtim të një pjese të pajisjeve, lëndëve të para të riciklueshme dhe parkut të automjeteve.

- Vetë fakti që nuk ka kërkesë për blerjen e pronës së Kripores imponon përfundimin se nuk ekziston as interesim për prodhimin e kripës, si një produkt plasmani i të cilit do të mundësonte që firma të punojë me përfitim - thotë Ostojiq.

Sipas tij, gjatë procedurës së falimentimit, me bashkëpunimin e Administratës së Falimentimit, Parqeve Kombëtare të Malit të Zi dhe Qeverisë, është bërë e mundur të ruhet biodiversiteti në zonën e Kripores dhe të zvogëlohen ndjeshëm shpenzimet e procedurës.

- Parqet kombëtare mbulojnë shpenzimet e sigurimit, energjisë elektrike dhe mirëmbajtjes së impianteve të pompimit, të cilat mundësojnë qarkullimin e ujit të detit në zonën e Kripores - deklaroi Ostojiq.

Burimet:

1. MANS – Studimi i rastit: Shkatërrimi i Kripores “Bajo Sekuliq” për shkak të interesave të tajkunëve vendorë.
2. QMSZ (CZIP) – Studimi “Me shijen e detit, me shijen e kripës”, 2020.
3. Studimi: Kriporja e Ulqinit - Analiza e sfidave juridike dhe institucionale në procesin e integritimit në BE dhe mbylljes së Kapitullit 27.
4. Studimi i mbrojtjes për zonën e Kripores së Ulqinit, 2017.

This project was funded, in part, through a U.S. Embassy grant. The opinions, findings, and conclusions or recommendations expressed herein are those of the author(s) and do not necessarily reflect those of the Department of State.

Ovaj projekat je dijelom finansirala Ambasada SAD u Podgorici. Mišljenja, nalazi, zaključci ili preporuke koji su ovdje izneseni su stav autora i ne odražavaju nužno stav Stejt dipartmenta/Vlade SAD.